

“Se mig. Hør mig”

- om “tegn til tale” og delagtighed

I forbindelse med uddannelsen som Handledar i Karlstadmodellen er jeg blevet interesseret i at se nærmere på muligheden for delagtighed i fællesskaber. Jeg er blevet udfordret i forhold til min arbejdsplads med hensyn til alle børns muligheder for deltagelse i fællesskaber.

Sammen med mine kollegere har jeg deltaget i et længere kompetenceforløb i børnehaven for at styrke forståelsen af fællesskabets værdier i inklusionen. Undervejs i processen har jeg forsøgt at bringe sprogets betydning for muligheden for deltagelse i spil overfor underviserne. Uden held. Der er derfor noget jeg ikke kan forstå og bliver nødt til at se nærmere på.

I den børnegruppe jeg samarbejder med hver dag, er hovedparten af børnene udfordret på sproget. Sprog, eller mangel på samme, er der hvor et barn fra min børnegruppe mangler sprog og hvor andre i barnets omgivelser mangler mulighed for at forstå barnet og handle. I børnegruppen arbejder vi med implementering af tankegangen i Karlstadmodellen, og syv ud af ni børn har periodeplaner for at tilgodese den sproglige udvikling. Der bliver løbende holdt netværksmøder med de syv børns netværk. “Tegn til tale” anvendes sporadisk som et pædagogisk værktøj. Kommunikation og sprog forstås som værende betydningsfuldt for livskvalitet, personlighed og den kognitive udvikling hos det enkelte barn. Det er igennem kommunikation at der skabes sociale relationer, som gør os delagtige i fællesskabet. For at sikre delagtighed skal det enkelte menneske have en oplevelse af, at være en aktiv og værdifuld deltager i fællesskabet.

Målformulering:

- Hvordan kan tegn til tale fremme barnets mulighed for delagtighed?
- Hvilke forudsætninger er der brug for i fællesskabet for at sikre delagtighed?

Indledning:

Danmark har været omfattet af FN's handicapkonvention siden august 2009.

Konventionen indeholder nogle generelle principper, som blandt andet omfatter:

- Frihed til at træffe egne valg og være uafhængig af andre personer.
- Ikke-diskrimination.
- Fuld og effektiv deltagelse og inklusion i samfundslivet.
- Respekt for forskellighed og accept af personer med handicap som en del af den menneskelige mangfoldighed.

I artikel 3,c i Handicapkonventionen står: “om fuld og effektiv deltagelse og inklusion i samfundslivet” og artikel 7,3 “Deltagerstaterne skal sikre børn med handicap retten til frit at udtrykke deres synspunkter i alle forhold vedrørende dem selv på lige fod med andre børn...”.

Salamanca erklæringens del 2, artikel 20, skriver om “at opnå maksimal uafhængighed og retten til at udnytte uddannelsespotentialer, giver grobund for delagtighed for alle i samfundet”. I artikel 53 står: “For at den inklusive skole skal lykkes, er det nødvendigt med tidlig identificering, vurdering og stimulering af det meget lille barn med særlige uddannelsesmæssige behov. Pasningsordninger og uddannelsesprogrammer for børn op til 6-års alderen skal udvikles og/ eller reorienteres, så de understøtter fysisk, intellektuel og social udvikling og skolemodenhed”. (Sa)

Hvordan kan vi sikre dette?

For tre år siden var min arbejdsplads en specialbørnehave med plads til 18 børn fordelt på tre funktionsopdelte stuer. Børnehaven lå isoleret, havde kun sporadisk og sjældent kontakt med almindelige børn. Ad omveje er børnehaven nu et aldersintegreret børnehus med ca. 55 børn efter dagtilbudsloven, samt 8 pladser efter §32 i serviceloven. De 8 pladser er på en stue for sig selv, dog med mulighed for fællesskaber med resten af huset. Børnehuset er tilknyttet Køge Kommune, som har opsat politiske mål for inklusion samt inklusionsstrategi. Den grundlæggende værdi er børn og unges ret til at indgå i fællesskaber.

Citat: "Køge Kommune ønsker, at alle børn og unge uanset køn, etnicitet eller handicap først og fremmest mødes som børn og unge, der grundlæggende er i besiddelse af de samme behov, og som oplever sig inkluderet i lokalområdets almene tilbud" (KK1, p1). Der er opsat et kvalitativt inklusions mål, citat: "- Inden for rammerne af den enkelte institution, dagtilbud eller skole, skal alle børn og unge opleve sig kvalitativt inkluderede" (KK1, p2).

Personalegruppen har sammen deltaget i et kompetenceforløb for at udvikle den pædagogiske kultur og praksis, fra at være en individorienteret tilgang til at arbejde ud fra forståelsen af fællesskabets værdier. Liegeledes skal der være en ledelsesmæssig bevågenhed for være medvirkende til en vellykket inklusionsproces med lige mulighed for delagtighed.

Personalet har i forbindelse med kompetenceforløbet om inklusion formuleret "overskriften" for børnehuset som "Børnehuset Solstrålen - mangfoldighed næres i fællesskaber".

Hvordan kan vi sikre dette?

For at sikre børnene mulighed for delagtighed og indflydelse på eget liv, skal der kommunikation og sprog til som indgangsbilletten til fællesskaber. Kommunikation bliver her defineret som: at udveksle meddelelser, gøre fælles og dele med andre. Sprog kan beskrives som et system til at udtrykke tanker og betydninger, at forbinde det indre med det ydre og forstås som en social konstruktion. Sprogtræning er med til at styrke muligheden for delagtighed, og sproget er det fundament som giver plads til en kommunikativ demokratisk proces imellem mennesker. Sprog kan være tale, skrift og tegn. Sprog er en del af kommunikationen hvor elementer som kropssprog spiller med.

Med udgangspunkt i FN's handicapkonvention, Salamanca erklæringen og "mangfoldighed næres i fællesskaber" vil jeg inddrage "tegn til tale" som et alternativt supplerende kommunikationsredskab i målformuleringen. Baggrunden er her, at det barn jeg vil holde fokus på, begge benytter "tegn til tale".

Beskrivelse og definition af "tegn til tale":

Dansk tegnsprog blev i maj 2014 formelt godkendt som et officelt sprog via en lovændring til Lov om Dansk Sprognævn. Ved hjælp af tegnsprog er det muligt at udtrykke sig via håndstillinger, håndbevægelser og mimik. Dansk tegnsprog er et selvstændigt sprog med sin egen grammatik.

"Tegn til tale" er med udgangspunkt i tegn fra dansk tegnsprog. Tegnene i "tegn til tale" benyttes samtidig med det talte sprog. Grammatikken er som i det talte sprog. Det er vigtigt at supplere tegn med kropssprog og mimik for at understøtte kommunikationen. Ved at benytte "tegn til tale", bliver det auditive indtryk fra det talte sprog understøttet visuelt med tegn. Ved at benytte "tegn til tale" er tegn med til at holde fokus i kommunikationen og samtidig sættes tempoet i ordstrømmen ned. Tegn som støtte til tale, tydeliggør talen. Et

tegn er i sig selv afgrænset med tydelig start og slut, hvorimod ord flyder sammen i en lydølge. Hændernes motorik til tegn er lettere at styre end den komplicerede finmotorik i taleorganet. Tegn kan vises og udføres ved at holde hånd under hånd, så barnet / den voksne kan mærke tegnet med sine hænder.

“Tegn til tale” er et pædagogisk redskab der understøtter udviklingen af sprog og kan benyttes som en genvej til talen (IJ 1, p4). Et led i Karlstadmodellen er at tilbyde et alternativ til det talte sprog, og her giver “Tegn til tale” en mulighed for at udtrykke tanker og behov. Når barnet lærer sig tegn, kommer der samtidig en forståelse af begreberne som ord, tanker og betegnelser. Barnet har via “tegn til tale” mulighed for at udtrykke tanker, følelser, ønsker og behov. Når barnet begynder at anvende ord, glider de tidligere brugte tegn i baggrunden. De glemmes dog ikke og kan bruges efter behov. Nye tegn læres, som igen bliver til talte ord. Sprogudviklingen kan beskrives som en udviklingsspiral hvor tegn bliver til ord og nye tegn kommer til, som igen bliver til ord. Det ene bygger på det andet, hvilket skaber kontinuitet i læringen. Udviklingen af tegn drives ved at blive brugt.

Modellen med “tegn til tale” er tilgængelig for alle og kan tillige anvendes personer med andet modersmål end dansk.

“Tegn til tale” benyttes også i den pædagogiske samtale hvor noget nyt skal læres. Det kan f.eks. være ved bøjning af ord, hvor fx bil med “tegn til tale” bliver til flertal ved at bogstaverne “tegn til tale” endelsen -er til tegnet for bil. Bogstaveringen med “tegn til tale” er med til at tydeliggøre at noget er anderledes.

En anden variant er den sociale samtale ved f.eks. oplæsning af bog for en gruppe. Her er der “tegn til tale” til alle ord i bogen, samt kropssprog og prosodi. Ved oplæsning er det vigtigt, at alle tegn “sidder i hænderne” på oplæseren.

Når der er et tegnmiljø som er rigt på tegn, vil der langsomt ske en udvikling hen imod døves tegnsprog. Dette vil især ske pga. af hurtigheden i døves tegnsprog. Døves tegnsprog udvikles som et levende sprog hvor grammatikken, kort sagt, følger bevægelse og rumlig logik.

ASK - alternativ supplerende kommunikation:

ASK er en fællesbetegnelse for de mange måder der kan kommunikeres på, og handler om at støtte mennesker i at kommunikere, når talesproget er mangelfuldt. ASK er en mangfoldighed af forskellige kommunikationshjælpemidler der kan støtte op om barnets og den voksnes kommunikation. Mimik, kropssprog, billedekommunikation, udpegning og talemaskiner er nogle af mulighederne. “Tegn til tale” hører med i gruppen af ASK og det samme gør det skrevne ord. I hvert enkelt tilfælde handler det om at finde en kommunikationsmodel der er brugbar for barnet eller den voksne.

Grundlæggende værdier i Karlstadmodellen:

Karlstadmodellen er en samling tanker om sproget og sprogets betydning for det enkelte menneske og samfundet. Modellen er blevet udviklet siden 1970'erne af Iréne Johansson, som bla. er professor i specialpædagogik ved Karlstad Universitet. Karlstadmodellen er en pædagogisk model indenfor den humanistisk forståelsesramme hvor det enkelte menneske har ret til maximal udvikling ud fra sine forudsætninger. Værdigrundlaget er, at alle mennesker er ligeværdige og har samme rettigheder med subjektet i centrum, frihed og empowerment. Karlstadmodellen har et humanistisk grundsyn og ser at alle mennesker fødes som subjekter med følelser, erfaringer og et ønske om læring.

Det er Karlstadmodellens mål at bidrage til et godt liv for flere ved at sikre alle mennesker ret til sprog, delagtighed og respekt. Fokus er børn, unge og voksne som har, eller forventes at få vanskeligheder i samfundet på grund af manglende sprogfærdigheder. I Karlstadmodellen er familie og andre personer i nærmiljøet de vigtigste agenter når det gælder sprogtræning. At arbejde i dette partnerskab er med til at sikre en kontinuitet udviklingen af sproget. Sprogtræning er også en frigørelseskamp hvor det handler om at finde egen identitet og tilhørsforhold i samfundet. Det er aldrig for tidligt eller for sent at begynde med sprogtræningen.

Læs mere på www.karlstadmodellen.se

S's kommunikation / sprog:

S er en pige på 5 år, som skal i skole til sommer. S er i en sproglig udvikling hvor hun nu bruger sit sprog til flere børn og voksne på sin egen stue. Hun benytter "tegn til tale" til hovedsageligt to voksne på stuen og benytter enkelte ord i leg med sine to kammerater. Ellers kan hun være tavs. Har knækket koden med op til fireords sætninger. Sammen med en kendt voksen benytter hun flere ord og tegn. Kan, når der er ro omkring hende, holde fast i en lang dialog på 45 minutter, hvor hun er vedholdende i dialogen. Er opmærksom på at lære nye tegn. Har brug for at være i et sprogmiljø hvor der benyttes "tegn til tale". Kan være stille / flad i sin prosodi. Mundmotorikke er svag.

I gennem to år er der blevet opsat mål for S's sprogtræning og en af effekterne er, at hun har etableret og udbygget sit kommunikative og sproglige samspil med andre børn og voksne. Der er opsat mål til hendes periodeplan er blevet opsat i forbindelse med netværksmøder i hendes netværk og er løbende blevet evalueret.

Det er min vurdering, at den sprogstruktur hun har lært via Karlstadmodellen er medvirkende til at hun har fået mere ro på sig selv. Hun kan nu med fornøjelse arbejde med opgaver i 45 minutter uden problemer. S er opmærksom og observerende på børn fra andre stuer. Kan hjemme forstå daglig tale på modersmålet Dari, svarer på dansk.

Der er udarbejdet en CDI for at finde S sproglige niveau i dansk. S forstår 473 ord, kan 165 tegn og siger 66 ord. Der er bare ikke ret mange som ved det!

Hvordan kan S mange ord og tegn løftes frem til aktive ord og tegn til flere personer?

CDI (The MacArthur Development Inventories) er et skema, som indeholder ca. 700 begreber. Det er opdelt i begreber som barnet forstår, begreber som barnet benytter tegn til og begreber som barnet siger. CDI skemaet er ikke en test af barnet, men udfyldes i et samarbejde med barnets netværk. Ved at udarbejde en CDI, er det netværkets opfattelse som giver et billede af barnets ordforråd i den kontekst hun færdes i.

Observationer i børnehaven, data indsamling:

For at undersøge S's muligheder for delagtighed i fællesskabet, har jeg valgt videoanalyse som et redskab til at forstå S's særlige behov i kommunikationen. Min forståelsesramme er her videoanalyse efter VIKOM principperne (SS1). Mit mål er i første omgang at se på hvem der byder ind til kontakten og hvem der vedligeholder samtalen? Dette for at danne baggrund for en forståelse af hvilke forudsætninger der er brug for i fællesskabet, og for at sikre delagtighed for S.

I børnehaven er der blevet optaget video af S i samspil med børn fra andre grupper. Udover videoanalysen har jeg observeret for, at se nærmere på hvem der kontakter hvem og hvordan.

S er ind imellem på "besøg" i den anden børnehavegruppe, dog uden nogen fast aftale eller struktur. Ved fælles aktiviteter for hele huset er S ofte observerende, nysgerrig og interesseret, dog uden kontakt. Det ser umiddelbart ud til, at hun mangler redskaber i kontakten til de andre børn.

Mit udgangspunkt i analysen af videoklip vil være at se pragmatik og dialogstruktur. Dialogstruktur handler meget om turtagningen i en dialog. Dialogen mellem to personer kan være jævnbyrdig eller med dominans. En tur i turtagningen kan være et ord, et tegn, en sætning, en mening eller en bevægelse. Både initiativ og respons kan have forskellig værdi og udtryk.

For at strukturere og samtidig få et sammenligningsgrundlag, vil jeg tage udgangspunkt i I-R modellen for at se nærmere på de sproglige handlinger der er i spil.

I-R modellen: hvor I står for initiativ ved at en person tilfører dialogen noget nyt og R står for respons hvor en anden person knytter an til det tidligere. Se skema 1 bilag 1. Initiativ og respons er to grundlæggende elementer i samtalen.

I samme videoklip vil jeg se på en analyse af turtagningen, se skema 2, bilag1.

Analyserne vil jeg benytte for at jeg selv kan få et billede af og en bedre forståelse af S's kommunikation i forskellige kontekster. Hvad er det der sker i hendes samspil med andre børn og voksne?

Resultat i de to analyser er ikke kvantitativ målbare da der er mulighed for både misfortolkning, overfortolkning og mangelful registrering af turtagningen.

Fortolkningen af analyserne vil give afsæt til at se på hvad der skal til for at styrke hendes mulighed for delagtighed i flere fællesskaber. Analysen skal også ses som en pædagogisk praksis som bygger på komplekse relationer mellem mennesker i konkrete situationer i en konkret kontekst. En stor del af disse faktorer i den komplekse relation er vanskelig målbar.

De første observationer (bilag video 1,2, 3, 4, 5) er i en ustruktureret kontekst. Ved de første observationer er S opmærksom og observerende og har minimal initiativ i samspil med det andet barn / de andre børn. Der hvor S har flest initiativer, er når hun er i kendte rammer med ro omkring sig. Anvendelsen af sproget er minimal og dialogen er forankret i den konkrete situation.

For at tilgodese S bliver der ændret på konteksten til at observationerne nu er i en mere struktureret situation (bilag video 6). Rammerne og aktiviteten er kendt for S. To andre børn bliver inviteret med til spil / lege som S er glad for og har helt styr på. Samtidig er jeg som observatør deltagende i aktiviteten. I kommunikationen benyttes der tale og fra min side støttes der op med "tegn til tale". I observationen er S igen opmærksom og interesseret. Hun er aktiv ved at pege og viser at hun kender til opgaverne i aktiviteten. Videoen viser at jeg er opmærksom på, at de tre børn har en god oplevelse sammen og at jeg ikke når at se det hele. Videoen viser en mere aktiv S end jeg oplevede i selve situationen. De to andre børn er interesseret i tegn og viser tegn. I udvikling af tegn er vi her i en tidlig start og der skal introduceres til flere tegn. Jeg aftaler med børnene at vi skal ses igen for at læse osv.

De seks videoklip viser at S har brug for at kende til hvad der skal ske på forhånd. Jo mere hun kender til forløbet, jo mere aktiv bliver hun. Hun har brug for tid til at blive sikker og begynde at bruge sit sprog mere aktivt. Der skal flere fælles aktiviteter og observationer til. Observationerne fortælle ikke noget om hvad S mener om de to andre børn, ville hun selv havde valgt nogle andre børn? Og ville hun så være mere aktiv?

Pædagogiske overvejelser:

Hvorfor denne delagtighed?

Feuerstein og Vygotsky fremhæver begge to at "alle kulturer har en række forskellige praktikker, der har til hensigt at gøre barnet til fulgyldigt medlem af samfundet" (GD&LR,

p 13). Når S i børnehaven af forskellige årsager har været ekskluderet fra det store fællesskab med børnegruppen, kan det ud fra Feuersteins optik fastslås, at det er omgivelsernes ansvar at yde den rette hjælp for at overvinde de forhindringer der er for at styrke delagtigheden. "at forhindringer kan overvindes, hvis den rette indsats er til stede" (GD&LR p.14). Et hvert lærende menneske har brug for at være i en læringsproces, og alle er i en læringsproces - bare forskellige steder. Ny viden og færdigheder læres i social interaktion med andre hvor begge samtalepartnere har lige stor ret til samtalen. At vi skal betragte hinanden som kompetente i at kommunikere med mulighed for at udvikle vores relationer. Ved at være delagtig vokser nye sammenhængen frem og styrker læringen. Det gælder om at være delagtig i så mange situationer som muligt og at andre deltager i disse fællesskaber kan kommunikere på den måde der er bedst for alle (IJ 2 p. 16).

Når S benytter "tegn til tale" som supplement til talen er der brug for "tegn til tale" som et pædagogisk redskab i fællesskabet - eller snakker vi om eksklusion med ulige muligheder for delagtighed i fællesskabet? Kan det tænkes at begrænsningen i den sproglige udvikling ikke er i S med i fællesskabet? Det er vigtigt at vi i fællesskabet forstår at kulturen i fællesskabet kan være medvirkende til sætte barriere op for læring.

Hvordan kan vi undgå denne eksklusion? Og samtidig give plads til lige læringsmuligheder for alle? Med fokus på de læringspotentialer alle har.

Kommunikation og sprog er grundlaget for menneskets udvikling, og det er i kommunikationen med andre at vi danner vores identitet. Sprog er broen mellem mennesker og sprog er liv. Børn som S har brug for at være i et miljø hvor både børn og voksne benytter "tegn til tale" og som kan være gode rollemodeller. Sproget og "tegn til tale" bliver opbygget og udbygget ved at blive brugt. Vi skal hver især lære et stort tegnforråd ud fra barnets og/eller den voksnes interesser. Et almindeligt treårigt barn kan flere tusinde ord, så der skal en målrettet indsats til for at nå det samme antal tegn. Der skal rigtigt mange tegn til for at føre en samtale. En samtale er et samarbejde mellem mindst to personer (IJ 2 p.11). Samarbejdet går ud på at skabe en fælles forståelse om et interessant emne med fælles indhold. Samtalen kræver opmærksomhed både på hinanden og på det fælles emne. At udviklingen af sprog og sociale kompetencer supplerer hinanden i en dynamisk proces. At der er brug for denne proces for at styrke det enkelte menneske i at være aktivt deltagende i det demokratiske samfund. For at S kan "komme ud af busken" og tage stilling i eget liv, skal der sprog til. Hvordan skal hun ellers gøre sig forståelig? S vil over tid udvikle sit "tegn til tale" og tegn vil løbende blive til talte ord. "Tegn til tale" skal til for at støtte den sproglige udvikling som et pædagogisk redskab.

Hvis samtalepartneren har sprogvanskeligheder er der en risiko for at forventningerne til samtalen bliver sat lavt (IJ 2 p11). På grund af manglende viden, forståelse og manglende brug af f.eks. "tegn til tale" er der en tendens til at samtalen med tegn bliver på et niveau der er et skridt bagefter barnet / den voksne "tegn til tale" bruger. Med henvisning til S 165 tegn i CDI'en, er der grundlag for bekymringen for problemstillingen med manglende tegn i hendes omgivelser. Der er risiko for manglende udvikling af tegn samt isolation og eksklusion fra fællesskabet.

Empowerment begrebet handler om at tage kontrol over og ansvar for eget liv. Målet er selvstændige og myndige mennesker som modvirker afmagt og afhængighed. "Begrebet bruges i dag ofte i forhold til individer og grupper af individer i særlige afmagtspositioner" (SiS p 1). Begrebet handler også om modmagt hvor bevidstgørelse og frigørelse står som centrale begreber for at styrke menneskets kapacitet for vækst (SiS p

5). Empowerment kan ikke gives, men skal tages som en iboende kraft af det enkelte menneske. For at forhindre afmagtspositioner er sproget altafgørende for at blive set og forstået i dialogen med fællesskabet.

Med inspiration fra Shiers (2001) "Pathways to participation" (HS p 17), er det muligt at diskutere hvordan børnehuset kan fremme en generel øgning af delagtighed for alle børn. I skemaet er markeret minimumsgrænsen for delagtighed for de lande, som har ratificeret FN's konvention om barnets rettigheder. Et debattemne er om vi som voksne er klar til at dele indflydelse og ansvar med barnet? Hvordan kan vi tilrettelægge en praksis der har plads til indflydelse og ansvar for alle?

Hvordan kan vi sikre os fællesskaber med delagtighed for alle?

Reflekteret og tilrettelagt pædagogisk praksis med fokus på læring og delagtighed for alle. En af de forudsætninger der er brug for i børnehuset er, at skabe en kontekst hvor ASK og "tegn til tale" ses som et brugbart pædagogisk redskab for at fremme delagtighed for alle. Det er vigtigt med et tegnmiljø hvor der anvendes tegn hele dagen som en naturlig ting. At "tegn til tale" bliver set som en naturlig integreret støtte i læringsfællesskabets aktiviteter. Det er vigtigt at de voksne anvender tegn og udbygger deres tegn-forråd så de hele tiden er et skridt foran barnets tegn niveau.

At der i fællesskabet reflekteres over betydningen af sprog / kommunikation og at der tilbydes mulighed for kursus i ASK og "tegn til tale". En mulighed er at der for forældre og personale i børnehuset bliver tilbudt et forløb med "Steget-för" (IJ 3) for at skabe et udviklende tegnmiljø. At der er positive forventninger til at børn som S kan blive aktive deltagere i fællesskaber.

At børnegruppen introduceres til "tegn til tale" på en sådan måde, at deres nysgerrighed for tegn indfanges. Rim og remser er sammen med oplæsning med tegn en brugbar måde. Følg børnenes interesser og støt op med tegn.

At der opbygges læringsmiljøer der tager hensyn til delagtighed for alle. Dynamiske læringsmiljøer der ændres når fællesskabets behovet ændres. Give plads til leg og læring ved at overskride organisatoriske og fysiske rammer.

Børn som S skal forberedes på aktiviteter i fællesskabet. Det kan være at læse bogen, spille spillet eller lege legen inden den fælles aktivitet. Dette for at barnet kan være et skridt foran det der skal ske. Den voksne forberede barnet på den selvstændige handling.

Hvis barnets forældre er interesseret, kan flere pædagoger fra børnehuset deltage i barnets netværk. Dette for at sikre vidensdeling og fortsat sprogudvikling via en periodeplan. Et større netværk vil sikre barnet flere samtalepartnere og være med til at styrke delagtigheden i fællesskabet.

Visioner:

Mit ønske for fremtiden er, at se et børnehus der har taget "tegn til tale" til sig som et pædagogisk arbejdsredskab for at sikre lige mulighed for delagtighed for alle i fællesskabet. Jeg kan slet ikke se delagtighed uden at den sproglige udvikling bliver sikret. Sproget er indgangsbilletten til fællesskabet. Sproget er delagtighedens vilkår, og resultat og sprogtræning baner vejen for delagtighed (IJ). Børn, forældre og personale må stå sammen i denne læringsproces. Om at se processen som et deltagerorienteret projekt med viden om at vi hver især indgår som aktive deltagere i processen. Forandringer begynder i tænkningen for siden at vise sig i kommunikationen samt i handling.

Min vision er, at se børn benytte tegn i deres børneliv, og at de tager deres tegn med videre ud i livet. At børn via "tegn til tale" er opmærksomme på sprogets betydning. At disse børn har lært og ved at mangfoldighed næres i et fællesskab med plads til alle. Når delagtighed / inklusion lykkedes, vil fællesskabet forandre sig og der vil ske ændringer af samfundsstrukturen.

En problemstilling er implementeringen af forandringer og ændring af vaner. . Om at hylde mangfoldigheden i fællesskabet, men hvor langt rækker tolerancen i en travl hverdag? Min vision er at implementeringen lykkes og at jeg vil gøre mit for at fremme brugen af "tegn til tale".

Mai-Britt Bille

Litteratur:

FN's konvention om rettigheder for personer med handicap (FN's handicapkonvention)
<http://www.dch.dk/content/handicapkonvention>

Salamanca Erklæringen og Handlingsprogrammet for Specialundervisning. (Sa)
<http://pub.uvm.dk/1997/salamanca.pdf>

Politiske mål for inklusion samt inklusionsstrategi, Køge Kommune. (KK1)
<http://www.koege.dk/borger/Familie-boern-og-unge/Dagtilbud/Maal-og-retningslinjer/Inklusion-paa-dagtilbudsomraadet.aspx>

På vej mod en inkluderende praksis i dagtilbud. Køge Kommune. (KK2)
<http://www.koege.dk/borger/Familie-boern-og-unge/Dagtilbud/Maal-og-retningslinjer/Inklusion-paa-dagtilbudsomraadet.aspx>

Om dansk tegnsprog <http://www.streetsigners.dk/tegnprog/dansk-tegnprog/>
Dansk tegnsprog <http://www.tegnprog.dk>

Tegn app: <https://itunes.apple.com/dk/app/tegnapp/id563179801?mt=8>

Om Karlstadmodellen: www.karlstadmodellen.se

Om Steget för (IJ 3): <http://www.karlstadmodellen.se/utbildning/teckenledarutbildning>

Socialstyrelsen: Videoanalyse efter VIKOM - principperne. (SS1)
<http://www.socialstyrelsen.dk/handicap/multihandicap/alternativ-supplerende-kommunikation-ask/udredning-og-planlaegning/videoanalyse-efter-vikom-principper-1>

Grethe Damon & Lars Røgilds (red): "Dynamisk assesement, som psykologisk-pædagogisk redskab". Dansk Psykologisk Forlag 2013. (GD&LR)

Irene Johansson, "Är det mödan värt att satsa på språkträning?" (IJ 1)

Irene Johansson, "Ett skritt foran 3. Hefte for kursusholder" Hatten Forlag (IJ2)

Harry Shier, Pathways to participation (HS), <http://www.harryshier.net/docs/Shier-Pathways to Participation Revisited NZ2006.pdf>

Sissel Sollied, Empowerment og mennesker med multiple funktionsnedsættelser (SiS)
http://www.socialstyrelsen.dk/handicap/multihandicap/filer_multihandicap/udvalgte-artikler-og-materialer-til-download/Empowerment.pdf/view

Bilag:

- 1, tomt skema med I-R og dialoganalyse
- 2, videoklip 1
- 3, videoklip 2
- 4, videoklip 4
- 5, videoklip 5
- 6, videoklip 6